

N:o 52.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Maj 1882, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående eftergift för viss tid af den åtskilliga bergslagshemman eller hyttor inom Vestmanlands, Örebro och Vermlands län ålagda förhöjning i mantalsrüntan.

(I. A.)

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt, till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 99) har Herr *J. Johansson* i Bergsäng omförmält, hurusom i anledning af de besvär, hemmansegare inom Skinskattebergs och Norbergs bergslag af Vestmanlands län i underdånighet anfört öfver Kongl. Kammarkollegii den 12 och 26 Oktober 1880 meddelade utslag i fråga om den tillökning i mantalsränta, som enligt Kongl. kungörelsen den 9 Juni 1871 angående upphörande af tackjernstionden samt qvarstående skatte- och hyttegälsjerns afgifter borde påföras hemman inom ofvan nämnda bergslag, Kongl. Maj:t, jemlikt särskilda resolutioner af den 4 November 1881, icke funnit skäl att göra ändring i Kammarkollegii öfverklagade utslag, i följd hvaraf ifrågavarande tillökning i mantalsräntan blifvit faststald för hemman i allmänhet, inom Skinskattebergs bergslag till 8 kronor 34 öre per mantal och i Norbergs bergslag för helt hemmansnummer till 8 kronor 24 öre, för ett halft till 4 kronor 7 öre, för ett fjerdedels till 1 krona 98 öre samt för ett åttendedels till 94 öre, att efterräkningsvis utgå

Bih. till Riksd. Prot. 1882. 4 Saml. 1 Afd. 34 Häft.

från och med år 1872. Enahanda räntefrågor, i hvad de rörde vissa bergslag inom Örebro och Vermlands län, hade helt nyligen af Kammarkollegium blifvit afgjorda medelst särskilda utslag, dervid kollegium i hufvudsakliga delar lärer fastställt de af vederbörande länsstyrelser för olika hyttor och hemman i nämnda hänseende meddelade utslag, hvarigenom den tillökning i mantalsräntan, som genom tackjernstiondens upphörande uppstått för berörda hyttor och hemman, blifvit till vissa bestämda belopp beräknad och bestämd att efterräkningsvis utgöras från och med år 1872. Då således ej mindre än tio års räntetillökning på en gång skulle komma att utkrävas af hemmansegarne inom berörda bergslag, skulle häraf förorsakas trångmål för mången mindre bemedlad hemmansegare; och ytterligare olägenheter skulle äfven uppstå deraf, att då under den ganska långa tidrymd, som erfordrats för dessa svåra och invecklade räntefrågors behöriga utredning, mångfaldiga hemman en eller flera gånger ombytt egare, de nu varande egarne skulle nödgas betala för sina företrädare och fångesmän, af hvilka de antagligen komme att söka sitt åter, hvaraf en mängd rättegångar otvifvelaktigt skulle framkallas. På grund häraf hemställer motionären, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att den genom redan utfärdade eller blifvande resolutioner vissa bergslagshemman eller hyttor inom Vestmanlands, Örebro och Vermlands län tillkommande förhöjning i mantalsräntan måtte eftergifvas för tiden från och med år 1872 till och med det år, då resolutioner derom blifvit vederbörande hemmansegare tillställda.

I den till 1871 års Riksdag afgifna nådiga proposition, som ledde till borttagande inom de privilegierade bergslagen af tackjernstionden äfvensom af skatte- och hyttegälsjernet, föreslogs såsom vilkor för denna eftergift, att hemman och lägenheter i de bergslag, som icke redan vore underkastade ordinarie rotering, skulle efter det rotetal, till hvilket de vore extra roterade, påföras rotevakansafgifter till hälften mot annan roterad jord i länet. Riksdagen, som i öfrigt biföll den Kongl. propositionen, fäste dock vid sitt godkännande deraf det ytterligare vilkor, att med hufvudsaklig tillämpning af hvad Kammar- och Kommerskollegierna i underdånigt utlåtande den 31 December 1867 rörande grunderna och sättet för tackjernsskattens upphörande hemställt, hvarje hemman och lägenhet inom privilegierad bergslagsort, som i sin egenkap att tillhöra sådan ort åtnjöte någon frihet i afseende på ränta, skulle till hälften åsättas de skyldigheter härutinnan, som, efter vederbörandes hörande, funnes med författningarna öfverensstämmande; men anhöll Riksdagen tillika, att, derest vid de sålunda bestämda skyldigheternas påförande någon ytterligare lindring skulle i särskilda fall

visa sig af omständigheterna påkallad, Riksdagen då måtte få derom emottaga nådig framställning.

Sedan det af Riksdagen sålunda fattade, genom Kongl. kungörelsen den 9 Juni 1871 till allmän efterrättelse meddelade beslut, angående villkoren för tackjernstiondens upphörande, blifvit fullständigt bragt till verkställighet, förutom att jordeboksränta i enlighet med beslutet icke blifvit påförd inom Skinskattebergs och Norbergs bergslag i Vestmanlands län, Nora, Hjulsjö, Lindes, Ramsbergs, Grythytte, Hellefors, Karlskoga, Lekebergs och Lerbäcks bergslag i Örebro län, Vesterbergslagen i Kopparbergs samt Filipstads bergslag i Vermlands län, föreslog Kongl. Maj:t i nådig proposition till 1879 års Riksdag, att, då berörda, återstående räntepåföringen i nämnda bergslag svåriligen kunde, utan kränkning af enskilds rätt, verkställas, Riksdagen måtte medgifva att den del af den förut frinjutna jordeboksräntan i förenämnda bergslag, som, enligt Riksdagens ofvan omförmälda beslut, skulle hemman och lägenheter i dessa bergslag påföras, måtte helt och hållet eftergifvas; och blef denna nådiga proposition af Riksdagen bifallen.

Till närmare upplysning i nu förevarande fråga får Utskottet meddela, att enligt en från Kammarkollegii aktuarienkontor meddelad uppgift den jemlikt Kongl. kungörelsen af den 9 Juni 1871 påförda tillökningen i mantalsräntan utgör

inom Vermlands län kronor	2,425: 41.
„ Örebro	„	5,607: 28.
„ Vestmanlands	„	1,093: 22.

Summa kronor 9,125: 91.

Då emellertid den lindring, som genom tackjernstiondens äfvensom skatte- och hyttegälsjernets borttagande inom de privilegierade bergslagen blifvit egarne af bergslagshemman beredd, blifvit derefter ökad genom ofvannämnda eftergift af jordeboksräntan, synes anledning icke förefinnas att medgifva hemmansegarne inom dessa bergslag ytterligare eftergifter. Den af motionären anförda olägenhet, som skulle komma att uppstå derigenom att jordegare, hvilken efter år 1872 kommit i besittning af ifrågavarande bergslagshemman, skulle nödgas erlægga mantalsränta för sin företrädare, synes icke förtjena afseende, enär förhållandet icke bort vara för den nye egaren vid tillträdet obekant. På grund af hvad sålunda förekommit, får Utskottet hemställa,

att Herr J. Johanssons förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 Maj 1882.

På Stats-Utskottets vägnar:

EMIL KEY.